

Nuspojave radioterapije karcinoma rektuma

Side effects of radiotherapy for rectal cancer

Sanja Jelenić, dipl. med. techn.;

Ivana Horina, ms.

Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Zagreb, Klinika za tumore, Ilica 197, 10 000 Zagreb, Hrvatska

Rektum i analni kanal čine završni dio debelog crijeva i dugi ukupno od 15 do 20 cm, pri svom se završetku prošireni i formiraju se ampula rektuma.

Simptomi karcinoma rektuma nisu specifični te se često pripisuju drugim bolestima, zbog čega se velik broj pacijenata javlja na liječnički pregled tek kad je bolest u uznapredovalom stadiju. Liječenje kao i potrebe za zdravstvenom njegom ovise o stadiju u kojem je karcinom otkriven, općem stanju zdravlja pacijenta te u bitnom obimu o željama pacijenta. Prema algoritmu liječenja moguće je kirurško liječenje, kemoterapija i radioterapija.

Radioterapija metoda je liječenja bolesti uporabom ionizacijskog zračenja. Cilj radioterapije može biti izlječenje, smanjenje volumena tumora na veličinu koja omogućava kirurško liječenje, te umanjeње tegoba u tijeku palijativne skrbi. Radioterapija uz tumorske stanice oštećuje i zdrave stanice te se zbog toga primjenjuje frakcionirano. Postupak radioterapije traje nekoliko minuta i primjenjuje se tijekom od pet dana u tjednu nakon čega slijede dva dana pauze (obično vikendom) kako bi se zdravim stanicama oštećenim tijekom postupka omogućio oporavak. Pacijenti često opisuju da tijekom postupka radioterapije ne osjećaju nikakve simptome, a vrlo rietko navode postojanje trnaca lakog obima ili povećanje topline tijela. Radioterapija karcinoma rektuma provodi se tijekom pet do šest tjedana i ovisno o protokolu kombinira se s kemoterapijom, i to prvi i zadnji tjedan. Sestrinski problemi i dijagnoze koji se javljaju kod pacijenata na radioterapiji jesu: bol, anksioznost, depresija, strah vezan uz tijek i ishod liječenja, neupućenost u način održavanja higijene, smanjen unos hrane, mučnina, proljev, umor i pospanost, crvenilo i oštećenje kože perianalno uz povećava rizik od nastanka infekcije.

Medicinska sestra/tehničar treba prepoznati nastanak neželjenih problema koji mogu nastati tijekom radioterapije i upoznati pacijenta s istima kako bi pacijent zatražio dodatnu pomoć čim primjeti nastanak neželjenih simptoma. Primjerice, pacijenti često osjećaju bol, a pomoć zatraže tek kad ona postane neizdrživa. Jedna od čestih je zabluda uvjerenje pacijenata da se ne smiju kupati tijekom liječenja radioterapijom zbog kožnih promjena. Nadalje, česte su nepoznanice o načinu i vrsti prehrane, posebice ako je pacijent nedavno kirurški liječen.

Upotrebom formalnih i neformalnih metoda pacijente treba educirati i pripremiti o mogućem nastanku nepozatih simptoma kako bi se umanjio strah i anksioznost te maksimalno olakšao boravak pacijenta u bolnici.

Ključne riječi: karcinom rektuma • radioterapija • sestrinske dijagnoze

Keywords: rectal cancer • radiotherapy • sister diagnosis